

Les campanes d'Ador

Francesc LLOP i ÀLVARO

Característiques musicals

Abans de parlar de les característiques musicals concretes de les campanes d'Ador, cal recordar unes nocions associades a aquest instrument tan especial.

La campana és un instrument de percussió que es caracteritza per tindre cinc notes principals, afinades de la següent manera: la **prima** o **nota de colp**, que és la nota de la campana; l'**hum**, que és un subharmònic molt especial, una octava per baix de la prima; la **tercera**, sempre menor; la **quinta**, i finalment l'**octava** o harmònic superior.

Estem parlat de l'afinació teòrica de les campanes, de l'afinació ideal, que és la de les campanes de carilló. Les nostres campanes històriques no estan lluny d'eixa afinació, però les dell passat segle XX no sempre estan tan afinades. Per altra banda, importa més l'harmonització, és a dir la forma en que disposen relativament els cinc harmònics les campanes del campanar, que la seua afinació absoluta. Hi ha conjunts, com el de Cheste, amb sis campanes de 1770 aproximadament, que no estan totalment afinades, però que al estar harmonitzades entre elles produeixen un efecte musical notable. Un altre conjunt, dels anys quaranta, el de Sant Valer de Russafa de València genera també la mateixa sensació musical d'harmonia.

Per altra banda hi ha un curiós sentiment relacionat amb les campanes: amb el temps, la seua sonoritat, associada a actes rituals importants, tant festius com dolorosos, es va "afinant" poc a poc. En realitat l'oït s'habitua a elles, les reconeix com seues, i les pren com a referència.

Analitzem ara les tres campanes, numerades de menor a major tamany. Els harmònics estan mesurats en la nota i en centèsimes de semitó (*cents*) per damunt o per baix d'eixa nota:

Campana	1	2	3
Prima	Do 5 +25	Lab 4 -22	Sol 4 +17
Tercera menor	Fa 5 +48	Si 4 -27	Si 4 +12
Quinta	Lab 5 +47	Re 5 -09	Re 5 +45
Octava	Mib 6 +31	Lab 5 +28	La 5 -31
Hum (suboctava)	Re 4 +07	La 3 +42	Sol 3 +26
Diàmetre	60	79	90

La proposta seria fer una campana més gran, de forma que done al conjunt major presència i consistència en els tocs de campanes. Podríem prendre com a referència la campana de 114 cm. feta en Pego. Aquest nou element actuaria com campana gran, fent que les altres que hi ha actualment al campanar siguen un acompanyament i quedant un conjunt harmònicament compacte.